

Lavere kronekurs er godt nytt

Den svakere kronekursen de siste årene har styrket den internasjonale konkurransekraften til sjømatindustrien i Norge, viser ny rapport fra Nofima.

- De siste årene har det blitt satt nye eksportrekorder for sjømat. Men eksportverdi, målt i norske kroner, er et lite presist mål på prestasjon, mener forsker Thomas Nyrud i Nofima.

Med store produksjonsvolum og et lite hjemmemarked er den norske sjømatindustrien avhengig av å selge det meste av produktene utenfor Norge.

En liten økonomi som den norske, med stor oljeavhengighet, gjør den norske kronen til en sårbar valuta som svinger mye. Når krona er sterk, svekkes konkurranseevnen til sjømatnæringen, samtidig styrkes den når kronen svekkes.

Når valutakursene endres, endres også konkurranseposisjonene mellom ulike land. I rapporten viser forskerne hvordan valutaforhold har bidratt til å påvirke konkurransekraften til Island innen hvitfisk, og Chile, Irland og Skottland innen laks. Spesielt mot Island og Skottland/Irland har Norge forbedret sin konkurranseposisjon som følge av den svake kronen de siste årene.

Indeks

Forskere i Nofima har utviklet en konkurransekursindeks for sjømat. Med den viser de hvordan svingninger i valutakursen har påvirket sjømatindustriens konkurransesituasjon de siste årene. Av en økning i eksportverdien for all sjømat på

22,4 milliarder kroner i perioden 2012 til 2015, kan 14,1 milliarder knyttes til effekten av svakere norsk krone.

Samtidig har forskerne målt effekten av volum, markedspris og produktmiks.

– Vi finner videre at 2,7 milliarder av verdiøkningen er knyttet til volumvekst, 4 milliarder til prisvekst og/eller endret produktmiks, mens 1,6 milliard tilknyttes synergieffekter mellom endringer i to eller flere av disse komponentene, sier forsker Thomas Nyrud i Nofima.

Han er en av forskerne som står bak rapporten, som viser forskjellig utvikling i de ulike næringene hvitfisk, pelagisk og oppdrett. Rapporten er skrevet på oppdrag av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (FHF).

Hvitfisk

Eksportverdien av hvitfisk økte i perioden fra 2012-2015 med 2,8 milliarder kroner. Valutaendringene i samme periode tilsvarte et positivt bidrag på 2,9 milliarder kroner, altså mer

Lavere kronekurs er godt nytt for sjømatindustrien

enn den totale økningen i eksportverdien.

I realiteten har det i mange hvitfiskmarkeder vært en prisnedgang målt i handelsvaluta, samtidig som volumutviklingen har vært flat. Dette har gitt en svak verdinedgang i sektoren etter korrigerings for valuta.

Pelagisk

I pelagisk sektor som inkluderer arter som makrell og sild, har valutaendringene bidratt til en positivt bidrag på 2,3 milliarder kroner. Men den negative volum- og priseffekten er så sterk at eksportverdien viser en nedgang på cirka 1,1 milliard norske kroner.

Oppdrett

For eksport av oppdrettfisk beregnes den positive valutaeffekten til 7,5 milliarder kroner fra 2012 til 2015. I samme periode hadde oppdrettssektoren en samlet verdivekst på 18,1 milliarder. Både økt volum og en gunstig pris/produktmiks-utvikling har bidratt til å øke inntjeningen for oppdrettsnæringen.

– De siste årene har det blitt satt nye eksportrekorder for sjømat. Men vi synes det er problematisk å bruke eksportverdi som prestasjonsmål, særlig for hvitfisk og pelagisk sektor. Eksportverdi, målt i norske kroner, er et lite presist mål på prestasjon, sier Nyrud.

– Hvem tjener mest på valutaendringene?

– I det lange løpet er det primærleddet og konsumentene som vil få størst nytte eller ulempe av valutaendringer. Tregheten i prisomveltningen innebærer at de langsiktige effektene varierer i sektoren, samtidig som det er en kontinuerlig fluktusjon i valutaene. Dette gjør det vanskelig å kåre vinnere og tapere i verdikjeden, sier Nyrud.

Mer eksponert

Sjømatsektoren er mer eksponert for valutauro enn øvrig norsk eksportindustri. Dette fordi det meste av handelen med utlandet skjer i de fire store valutaene euro, dollar, pund og yen, mens øvrig norsk eksportindustri totalt sett har en noe bredere

«valutaportefølje».

– I tillegg er sjømatsektoren tyngre vektet i dollar enn tilfellet er for øvrig norsk industri. Statistisk testing viser at vekslingskursen mot dollar de siste femten årene har vært betydelig mer volatil enn for både euro, pund og yen, sier Nyrud.

Lønnsomhet og valuta

Forskerne har undersøkt lønnsomhetsutviklingen i fiskeindustrien fra 1993 og frem til i dag og finner at valutauro er en viktig faktor som går igjen i de årene med best og dårligst resultat.

Valutagevinst ett år, følges ofte av et neste år med valutatap.

Av de fem mest og de fem minst lønnsomme årene for norsk hvitfiskindustri de siste tjue årene sammenfalt resultatet i syv av årene med store valutaendringer, der enten en svekkelse av kronen sammenfalt med positivt resultat, eller en styrking av kronen sammenfalt med et negativt resultat.

Kontaktpersoner

Thomas Nyrud

Forsker

Telefon: +47 77 62 92 03

Epost: thomas.nyrud@nofima.no

Bjørn Inge Bendiksen

Forsker

Telefon: +47 77 62 90 38

Epost: bjorn-inge.bendiksen@nofima.no

Bent Dreyer

Forskningsjef

Telefon: +47 992 76 715

Epost: bent.dreyer@nofima.no

Matforskningsinstituttet Nofima driver forskning og utvikling for fiskeri-, havbruks- og matnæringene.

Tlf: 02140 | post@nofima.no | www.nofima.no